

Statsforvalteren i Innlandet

**Endring av vernegrense og verneforskrift for Telvanglia
naturreservat, Bjøreggene naturreservat og Hodalen
landskapsvernområde**

Tilråding til Miljødirektoratet 17. mars 2026

Innhold

Forslag.....	2
Hjemmelsgrunnlag	2
Verneforskrifter for naturreservatene og landskapsvernområdet	3
Saksbehandling.....	4
Verneverdier i naturreservatene	4
Verneverdier og konsekvenser av endringene i verneforskrift og vernekart.....	5
Vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven .. Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Høring.....	5
Høringsinnspill med kommentarer fra Statsforvalteren.....	6
Statsforvalterens kommentarer og tilrådning.....	7
Konkrete endringer i verneforskriften og vernekart.....	7
Forslag om endring av vernegrense	7
Forslag om endring i verneforskrifter	7

Forslag

Statsforvalteren i Innlandet legger med dette frem forslag om endring av forskrift om fredning av henholdsvis

- Telvanglia naturreservat, Tolga kommune, Innlandet, fastsatt ved kgl.res. av 22. desember 1989.
- Bjøreggene naturreservat, Tolga og Os kommuner, Innlandet, fastsatt ved kgl.res. av 22. desember 1989.
- Hodalen landskapsvernområde, Tolga kommune, Innlandet, fastsatt ved kgl.res. av 22. desember 1989.

Forslaget gjelder både det geografiske virkeområdet til forskriften og konkrete bestemmelser i forskriften. Endringene skal sørge for oppdaterte vernekart og verneforskrifter.

Hjemmelsgrunnlag

Telvanglia naturreservat, Bjøreggene naturreservat og Hodalen landskapsvernområde er alle vernet i medhold av lov av 19. juni 1970 nr 63 om naturvern § 8 og § 10, jf. §§ 21, 22 og 23. Naturvernloven ble opphevet ved vedtakelsen av lov 19. juni 2009 om forvaltning

av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Det følger av overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 at forskrifter gitt i medhold av naturvernloven fortsatt gjelder. Hjemmel for endring i verneforskriften er naturmangfoldloven §§ 34 og 37. Opprettelse, endring eller opphevelse av verneforskrift(er) følger i tillegg forvaltningslovens prosessregler i kapittel V.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet, jf. naturmangfoldloven § 7. Disse prinsippene følger av naturmangfoldloven §§ 8 – 12, og det skal fremgå av beslutningen hvordan prinsippene er vurdert.

Verneforskrifter for naturreservatene og landskapsvernområdet

I gamle Hedmark fylke finnes det kvartærgeologiske forekomster som er interessante både i nasjonal og i internasjonal sammenheng. I 1980 ble det tatt initiativ til en kartlegging av Hedmarks kvartærgeologi, både en ressurskartlegging og registrering av verneverdige områder. Dette ga et godt grunnlag for å foreta en prioritering av de mest verdifulle forekomstene. Ved kongelig resolusjon av 22. desember 1989 ble 23 kvartærgeologisk verneverdige områder i Hedmark fredet med hjemmel i naturvernloven.

Ved valg av verneområder ble det lagt vekt på:

- Områdene skal til sammen gi et representativt utsnitt av de ulike kvartærgeologiske terrengformene som finnes i Hedmark.
- Områdene skal illustrere de prosessene som virket ved slutten av istida og senere. Sammenhengende systemer av erosjons- og avsmeltingsformer er forsøkt bevart.
- De ulike tidsavsnittene i isens avsmelting skal være representert.

Det var i denne sammenheng at Bjøreggene naturreservat, Telvanglia naturreservat og Hodalen landskapsvernområde ble vernet gjennom kongelig resolusjon 22. desember 1989.

Verneformålet i de ulike verneområdene som følger, jf. pkt. III i verneforskriften:

- **Forskrift om fredning av Bjøreggene naturreservat, Tolga og Os kommuner:**
 - *Formålet med fredningen er å bevare et særpreget landskap og et naturhistorisk interessant område med viktige kvartærgeologiske formelementer, blant annet terrasser, eskere og dødsgroper.*
- **Forskrift om fredning av Telvanglia naturreservat, Tolga kommune:**
 - *Formålet med fredningen er å bevare et særpreget landskap og et naturhistorisk interessant område med viktige kvartærgeologiske formelementer, blant annet et velformet eskersystem.*
- **Forskrift om fredning av Hodalen landskapsvernområde, Tolga kommune:**

- *Formålet med vernet er å bevare et særpreget landskap der kvartærgeologiske formelementer utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.*

Naturmangfoldloven § 37 om verneformen naturreservat slår fast at det ikke kan foretas noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

Saksbehandling

Statsforvalteren fikk tilbakemeldinger fra Tolga og Os kommuner om at vernekartene og verneforskriftene for Hodalen landskapsvernområde, Telvanglia naturreservat og Bjøreggene naturreservat måtte oppdateres. Det er Tolga og Os (kun Bjøreggene) kommuner som har forvaltningsmyndigheten for disse verneområdene, mens Statsforvalteren har bistått med nye forslag til vernekart og endringer i verneforskrifter.

Utkast til de reviderte verneforskriftene og vernekart for Hodalen landskapsvernområde, Bjøreggene naturreservat og Telvanglia naturreservat ble sendt på høring 25. august 2025 til grunneiere, samt sentrale, regionale og lokale instanser. Høringa ble annonsert på Statsforvalterens hjemmeside, i Norsk Lysingsblad og lokalavisene.

Verneverdier i naturreservatene

Bjøreggene naturreservat

Verneområdet strekker seg fra Bjøras utløp i Glåma og omtrent tre kilometer sørover. Terrenget er småkupert, med flate terrasser på begge sider av elva. Området er i hovedsak dekket av furuskog.

Det finnes flere store eskere og dødisgroper innenfor verneområdet. Nord for disse ligger glasifluviale terrasser på et nivå som tilsvarer Nedre Glåmsjø. Ved Bjøras utløp finnes dessuten svært tydelige og godt bevarte terrasser som samsvarer med høyden til Øvre Glåmsjø. Avsetningene i området har i stor grad sitt opphav fra Hodalen.

Verneområdet har et samlet areal på 4400 dekar, hvorav cirka 3900 dekar ligger i Tolga kommune og resten i Os kommune. Høyden over havet varierer mellom 580 og 740 meter.

Telvanglia naturreservat

Det aktuelle området ligger nord for Teldalsvola og nordvest for Bannarhøa, i lia ned mot Vesletela. Terrenget er karakterisert av markerte rygger og forsenkninger som følger helningsretningen. Hoveddelen av arealet ligger under skoggrensen, i bjørkebeltet. Innenfor det kupert landskapet finnes flere mindre eskere. Eskere er knyttet til dreneringssystemet i Gammeldalen. Området ligger på mellom 800 og 1030 meter over havet.

Hodalen landskapsvernområde

Hodalen landskapsvernområde ligger øst for bygda Hodalen, avgrenset av sjøene Drengen i vest og Storsjøen i øst. Dalen har småkupert terreng, der de store sjøene utgjør de mest fremtredende landskapselementene. Området er i hovedsak dekket av lavfuruskog og bjørk.

Eskersystemet som strekker seg fra Hodalen til Trangdalen regnes som blant de best utformede i fylket. Ryggene er særlig synlige ved at flere fremstår som langstrakte øyer i sjøene. Området ligger på 760–800 meter over havet.

Vest for dalen finnes et belte med spylerenner, som ligger utenfor verneområdet, men som tydelig viser dreneringsretningen nordover. Disse formene har nær sammenheng med avsetningene ved utløpet av Bjøra

Verneverdier og konsekvenser av endringene i verneforskrift og vernekart

De foreslåtte endringene i vernekartene har bakgrunn i at disse er feilaktige på flere punkt. Dette skyldes først og fremst bedre digitale verktøy i dag enn på vernetidspunktet, i tillegg til sjekk av grensemerker i felt av Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten. Det er også gjort nye grenseopp ganger av eiendommer som ligger i eller grenser til verneområdene, og dette har også medført behov for endring slik at vernegrensen sammenfaller med eiendomsgrensene. Vernegrensen er i tillegg til å være justert etter eiendomsgrenser også justert i forhold til senterlinje fra vei og jernbane, samt for å følge elv/bekk og matrikkelgrenser der det er naturlig. De foreslåtte endringene i vernekartene er mindre justeringer som har få eller ingen konsekvenser for verneverdiene.

Foreslåtte endringer i verneforskriftene er først og fremst endringer i berørte gårds- og bruksnummer, men også endringsbehov som følge av erstatningsskjønn etter vernevedtaket, som ikke er fulgt opp i ettertid. Dette gjelder avgrensning av området, og åpning for nødvendig motorferdsel for uttransport av felt elg og hjort. De foreslåtte endringene i verneforskriftene vil ha liten eller ingen konsekvens for verneverdiene.

Høring

Høringsdokumentene ble sendt ut 25. august 2025 med frist 17. oktober 2025. Høringen ble annonsert på Statsforvalterens hjemmeside, i Norsk Lysingsblad og lokalavisene. Det har kommet inn tre høringsuttalelser.

Følgende har sendt inn uttalelse:

- Tolga kommune
- Forsvarsbygg

- Bane Nor

De tre høringsinnspillene er gjengitt nedenfor, sammen med kommentarer fra Statsforvalteren.

Høringsinnspill med kommentarer fra Statsforvalteren

1. Tolga kommune

«Formannskapet har i møte 02.10.2025 fattet følgende vedtak 44/25, Tolga kommune slutter seg til høringsutkastet for verneforskriftene og vernekart for Hodalen landskapsvernområde, Bjøreggene naturreservat og Telvanglia naturreservat slik den foreligger.»

2. Forsvarsbygg:

«Vi viser til høring av reviderte verneforskrifter og vernekart for Hodalen landskapsvernområde, Bjøreggene naturreservat og Telvanglia naturreservat i Tolga og Os kommune. Forskriftene oppdateres, og så gjøres det også mindre justeringer i kartene. Forsvarsbygg uttaler seg til verneplaner for å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Vi ber om at det i forskriftene videreføres nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet. Vi ber også om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskriftene.»

Statsforvalterens kommentar:

Statsforvalteren bekrefter at nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet videreføres. Særskilt unntak for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy dekkes av eksisterende forskrift under verneforskriftens paragraf V, punkt 1, hvor det står at bestemmelsene i punkt IV ikke er til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.

3. Bane Nor:

«Bjøreggene naturreservat ligger langs Rørosbanen ved bane-km ca. 372,74 - 375,6. I sør ligger eksisterende reservatgrense stedvis svært nær jernbanen. I revidert kart foreslås reservatgrensa trukket lengre unna banen, slik at avstanden i sør blir 15 meter fra spormidtd. Foreslåtte endring er positiv av hensyn til drift og vedlikehold av banen. Det vil også bedre muligheten for risikoreduserende tiltak langs jernbanesporet. Med hensyn til verneforskriften punkt V underpunkt 2 legger vi til grunn at jernbaneloven § 10 er en slik særlov som det siktes til. Dette med tanke på vegetasjonsskjøtsel for å hindre trær i å falle over jernbanen.»

Statsforvalterens kommentar:

Statsforvalteren bekrefter at jernbaneloven § 10 er en slik særlov som det siktes til.

Statsforvalterens kommentarer og tilrådning

Konkrete endringer i verneforskriften og vernekart

Forslag om endring av vernegrense

Statsforvalteren tilrår å endre det geografiske virkeområdet for forskriften i tråd med høringsforslaget, da det ikke kom inn konkrete innspill til forslag om endring av vernegrensen.

Forslag om endring i verneforskrifter

Statsforvalteren tilrår å endre verneforskriften i tråd med høringsforslaget.

I høringsfasen kom det innspill fra Forsvarsbygg der de ber om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskriftene. Statsforvalteren mener dette allerede dekkes av eksisterende forskrift under verneforskriftens paragraf V, punkt 1, hvor det står at *bestemmelsene i punkt IV ikke er til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.*